

UZ BIBLIOTĒKU ne tikai pēc grāmatām

Cēsu Centrālajai bibliotēkai ir 23 struktūrvienības pagastos un Līgatnes pilsētā, kā arī Valdemāra bibliotēka, bijusi Neredzīgo biedrības bibliotēka.

“Pērn palielinājies gan apmeklējumu, gan lasītāju skaits, izsniegts vairāk grāmatu. Pirms kovida novada bibliotēkās bija 9178 lietotāji, pērn 10862, 2021.gadā bija 99 tūkstoši apmeklējumu, bet pērn 131,5 tūkstoši,” stāsta metodiskā darba vadītāja Zaiga Eglīte un paskaidro, ka bibliotēkas lietotājs ir ikviena juridiskā vai fiziskā persona, kas izmanto bibliotēkas pakalpojumus. Arī tie, kuri atnāk palasīt presi, izmanto internetu, kaut ko meklē, vai kuriem bibliotekārs palīdz izmantot mūsdienu tehnoloģijas.

To, ka interese par lasīšanu mūsdienās neiet nevienu pagastā, aplicina ne tikai apmeklējumu, arī izsniegto grāmatu skaits mazākajos pagastos. Zaubēnieši, piemēram, pērn no bibliotēkas paņēmuši 1348 izdevumus, zosēnieši – 1332, kaivēnieši – 1391, bet lielākos pagastos, kā Jaunpiebalgā – 11 899, Priekuļos – 7011, bet Liepā – 5314 grāmatas. Savukārt Cēsu Centrālajā bibliotēkā lasīšanai paņemtas 80 129 grāmatas.

Lai ērti un ir, ko lasīt

“Pērn jaunās telpās pārcēlās Zosēnu bibliotēka. Tajā pašā ēkā, bet pirmajā stāvā. Lasītāju skaits palielinājies par 24. Sava ietekme arī pašvaldības klientu apkalpošanas centra pakalpojumiem (KAC), kas pieejami bibliotēkā. Atnākot izmantot tos, apmeklētājs paņem arī kādu grāmatu. KAC apmeklētāji netiek uzskaitīti kā bibliotēkas apmeklētāji, ja neizmanto abus pakalpojumus,” pastāsta Z.Eglīte un piebilst, ka šogad jurgī paredzēti Veselavas bibliotēkai, kas jau iekārtojās bērnu darza telpās. Līdz šim tai bija divas izsniegšanas vietas – medpunktā un bērnu darzā, tagad bibliotēka būs pieejamāka. Šavulaik Straupes bibliotēku pārvietoja blakus ēkā, pret ko iebilda daži iedzīvotāji, bet apmeklētāju skaits ir palielinājies, to aktīvāk izmanto skolēni, skolas bibliotēkā lielākoties ir mācību grāmatas.

Novada bibliotēkas krājuma papildināšanai pērn saņēma tikpat naudas cik iepriekšējā gadā. Iegādāti 6576 izdevumu eksemplāri. Cēsu Centrālās bibliotēkas krājumā ir 2057 nosaukumu izdevumu eksemplāri angļu valodā un vēl citās svešvalodās, izņemot krievu. Pagastu bibliotēkās, kurās ir pieprasījums, arī tiek pirkti izdevumi svešvalodās.

“Katrā bibliotēkā zina, kas vairāk pieprasīts, tādas grāmatas

arī pērk. Tāpat ar bērnu literatūru, bet Bērnu un vecāku žūrijas grāmatas ir visās bibliotēkās. Ir izdevumi par valsts finansējumu, arī bibliotēkas nopērk vēl kādu eksemplāru, lai krājumā nav tikai viena kāda žūrijā lasāmā grāmata,” stāsta Z.Eglīte.

Aktīvi tiek izmantots starpbibliotēku abonements, bibliotēkas mainās ar grāmatām, no Cēsu bibliotēkas tās tiek vestas uz pagastiem, ja kāda pilsētā ļoti pieprasīta, bet kādā pagasta bibliotēkā ne, to nogādā lasītājam Cēsīs. “Tuvējo bibliotēku bibliotekāri sazinās arī, kādas grāmatas pirkt, lai tās būtu pieejamas lasītājiem un piedāvājums būtu plašāks,” bilst metodiskā darba vadītāja un atzīst, ka ir grāmatas, kuru lasīšanai veidojas rinda ne tikai Cēsīs, arī pagastos. “Ir lasītāji, kuri izstaiģā grāmatnīcas, apskata jaunumus, tad nāk uz bibliotēku un meklē izdevumu. Daudzi seko līdzī jaunākajai literatūrai un vēlas to lasīt. Ja par kādu grāmatu sabiedrībā izskanējušas diskusijas, tā uzreiz ir ļoti pieprasīta,” atklāj Z.Eglīte un piebilst, ka bibliotēkas rūpīgi izsver, kādus izdevumus un cik eksemplāru iegādāties, jo grāmatu cenas palielinās. Bibliotēka arī saņem jaunāko izdevumu dāvinājumus. “Tā varam atjaunot krājumu, ja kāda grāmata nobruzāta,” saka Z.Eglīte.

Vēlme lasīt jāveicina

Katrā bibliotēkā ir bērnu stūrtis. Tur ir ne tikai grāmatas, žurnāli, arī spēles. Cēsu Centrālās

bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja Lāsma Vasmane-Mašina ar gandarījumu stāsta, ka pērn apmeklētāju skaits ir palielinājies, arī rīkots vairāk pasākumu. Bērnu nodaļas apmeklētāji ir jaunieši līdz 14 gadu vecumam.

Bibliotekāres regulāri dodas uz skolām, bērnu darzēm, rīko literārās stundas bibliotēkā, lai ieinteresētu jauno paaudzi lasīt, lai viņi zina, kas ir bibliotēka, ka tajā ir daudz interesanta. “Ja vecāki stāsta, ka bērns visu nedēļu runājis par gājieni uz bibliotēku un ģimene atnāk, tad mērķis ir sasniegts,” saka L.Vasmane-Mašina un uzsver, ka laba sadarbība ir ar skolām, bērnu darzēm, pasākumi bērniem ir iecienīti ģimenēs.

Patlaban jauniešu vidū lasītākās ir Deivida Valjamsa grāmatas, to plauktos nav nevienas. Topā arī “Minecraft”, grāmatas par Dogmenu. “Jaunieši labprāt lasa angļiski, pieprasīti ir jauniešu romāni, tos izvēlas arī vidusskolēni, ņem izdevumus gan latviešu, gan angļu valodā. Ja zināms, ka darbs iznāks latviski, ar pirkšanu pagaidām, jo visu atļauties nevar,” atklāj Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja un pastāsta, ka ir vecāki, kuri, uzzinot, ka izdevums, ko atvase iecerējusi lasīt, Cēsu bibliotēkā nav uzreiz dabūjams, brauc uz tuvāko bibliotēku, kur tas ir. “Prieks, ka vecāki ir ieinteresēti, lai bērni lasītu. Pēc pasākumiem bibliotēkā ne viena vien ģimene kļūst par regulāriem apmeklētājiem,” stāsta L.Vasmane-Mašina un uzsver, ka arī pagastos bibliotekāri sadarbojas ar skolām, bērnu darzēm. Sarežģītāk tas ir pagastos, kur nav skolas vai bērnu darza. Taču bibliotekāri vasarās, brīvlaikos rīko pasākumus, radošās darbnīcas, spēles, tā aicinot bērnus uz bibliotēku. Aktīvi strādā Kaives pagasta bibliotekāre.

“Cēsu bibliotēkā dienā vidēji iegriežas ap simts bērnu. Viņi te pavada brīvo laiku – spēlē spēles, dažs darbojas tikai savā viedtālrunī. Bibliotēka pilsētā atrodas labā vietā. Vecāki zina, ka bērni te var uzturēties līdz pulciņa nodarbībām, autobusam. Esam gandrīz kā skolas pagarinātā grupa. Dažs telpās jūtas kā sporta zālē, skraidā, starp plauktiem spēlē paslēpes. Kultūra, kāda bibliotēkā bija manā bērnībā, ir krasi mainījusies. Bērniem vēl var skaidrot, mācīt, bet, ja bērns ieskrienas, ieliec puķi un aizšļūc pa grīdu, mudinot arī tēti darīt tāpat, un viņš seko, var vien noskatīties. Bijis, ka vecāks aizslēpjas aiz plaukta, jautājam, kas noticis, atbild, ka spēlē paslēpes. Lai gan bibliotēkā norādīts, ka te ēst nedrīkst, lai to dara pirmajā stāvā, drupačas ir vienmēr,” ikdienu bibliotēkā atklāj L.Vasmane-Mašina.

Z.Eglīte pastāsta par redzēto bibliotēkā Strasbūrā. “Tur bērni jūtas kā rotaļu laukumā, ir arī slidkalniņi. Citās valstīs, kur esmu bijusi, bibliotēku telpās apmeklētājiem ļauj ēst, kaut ēkā ir arī kafējnīca. Sēdēja bezpajumnieks, uz avīzes nolikta maizīte, rokās grāmata, un lasa. Teicām bibliotēkas darbiniekiem, ka nosmērēs grāmatu, atbilde bija: “Nu

un tad, nopirksim jaunu.” Turpat sēdēja sirma kundze un pāris jauniešu, arī lasīja. Tā kā bibliotēkas vairs nav vieta, kur ir grāmatas un klusums. Sava vieta ir bērniem, sava lasītājiem, kuri grāmatas lasa bibliotēkā uz vietas,” vērojums dalās Z.Eglīte.

Krāj informāciju

Katru gadu papildinās arī novadpētniecības materiālu krājums. Tajā informācija par novadniekiem – izcilām personībām, kultūras un dabas pieminekļiem, vietām, notikumiem. Pagastu bibliotēkās vāc informāciju par savu teritoriju un cilvēkiem.

“Tiek savākta informācija no preses. Ne jau viss ir grāmatās, daudz ir avīzēs, kaut dažkārt tas ir tikai mazs rakstiņš. Nekad nezinām, par ko kāds interesēsies,” stāsta Cēsu Centrālās bibliotēkas bibliogrāfe Elīna Riemere. Meklēt informāciju uz bibliotēku dodas skolēni, izstrādājot pētniecības darbus, dzimtu pētnieki, arī vēsturnieki, rakstnieki.

“Novadpētniecības krājums ikvienam ir ērti pieejams. Bijis, ka meklē dzimtas saknes, arī presē parādās meklētā cilvēka vārds. Kā Cēsīs mainījušies ielu nosaukumi? Lūk, mapīte. Nesen skolēni meklēja informāciju par Riekstu kalnu, te to viegli atrast. Tāpat arī publikācijas par pazīstamiem novadniekiem. Var, protams, pastrīdēties, vai presē rakstītais ir taisnība vai nav, īpaši, kas attiecas uz padomju laiku, bet rakstītais vārds ir saglabāts,” saka E.Riemere un atgādina, ka muzeji lielākoties vāc priekšmetus, vēsturiskas liecības, bet bibliotēkas informāciju, kas bijusi presē. Pēc skolu likvidācijas to vēstures materiāli arī nonākuši bibliotēkās. Ja pagastā nav sava muzeja, arī filmas par dažādiem pasākumiem, pagasta dzīvi pieejamas bibliotēkā.

“Vācam arī materiālus no interneta, tie tiek izdrukāti un ielikti mapēs,” bilst bibliogrāfe un pastāsta, ka bibliotēkas novadpētniecības krājumu izmantojuši televīzijas raidījuma par Rūdolfu Blaumani un Jāni Poruku veidotāji. □

Vieta arī izstādēm, mācībām

Vecpiebalgas bibliotēkas mājīgajās telpās regulāri ikviens var apskatīt dažādas izstādes. “Uzrunāju vietējos, lai parāda citiem to, ko prot un dara. Regulāras ir rokdarbu, fotogrāfiju izstādes. Ja kaimiņu bibliotēkās ir interesantas ekspozīcijas, uzaicinu mākslinieku iekārtot savus darbus arī pie mums. Izveidojusies sadarbība ar Cēsu muzeja mākslinieku Daini Andersonu, kurš iesaka profesionālos māksliniekus, tāpat arī biedrību “ArtCēsis”, kas atved profesionālo mākslinieku plenēru darbus. Patlaban apskatāma porcelāna apgleznošanas plenērā tapušo darbu izstāde “Dziesma”, stāsta bibliotēkas vadītāja Dzidra Ješkina. Viņa uzsver, ka ir vecpiebaldzēni, kuri nāk uz bibliotēku, lai apskatītu izstādes, bet tie, kuri nāk pēc grāmatām, arī

allaž iepazīst eksponēto.

Bibliotēkā ir tradicionāla vieta arī dažādām meistarklasēm. Šomēnes māksliniece, dzērbeniete Ērika Māldere vadīs Gaismas lukturu meistardarbnīcu, pirms Ziemassvētkiem bija Adventes vainagu gatavošana. Katru pavasari interesenti kupli apmeklē sarunu par dārzēm, kur padomus iesaka kāds pieredzējis speciālists. Pērn bija nodarbība par augļu koku kopšanu, ikviens varēja pabūt arī dārzā un praktiski pamēģināt, kā īstenot ieteikumus. Šopavasari būs nodarbība par augstajām dobēm.

Bibliotēkā tiek sarunu grupas, lai parunātos angļiski, uzturētu valodas zināšanas.

Dz. Ješkina atzīst, ka ir prieks par lasīšanas veicināšanas programmu, kurā tiek iesaistīti trīs četrus gadus veci bērni un viņu vecāki.

Lappusi sagatavojuši
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.